

Матеріали VIII міжнародної
науково-практичної конференції

**Теоретичні і прикладні напрямки
розвитку туризму та рекреації
в регіонах України**

16-17 червня 2022 року

Міністерство освіти і науки України
*Український державний центр національно-патріотичного виховання,
краєзнавства і туризму учнівської молоді*
Кіровоградська обласна державна адміністрація
Льотна академія Національного авіаційного університету
Федерація спортивного туризму України

Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України

Матеріали
VIII міжнародної науково-практичної конференції

16-17 червня 2022 року

Кропивницький - 2022

УДК 338.48(477)(06.552)
Т33

DOI: 10.33251/978-617-8111-30-4-2022

Друкується згідно з рішенням методичної ради Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді (протокол № 3 від 13.06.2022 року)

Редакційна колегія:

Колотуха О.В. – доктор географічних наук, доцент, перший віцепрезидент Федерації спортивного туризму України

Лісота А.А. – в.о. директора Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді

Божук Т.І. – доктор географічних наук, професор

Горбунов О.В. – кандидат економічних наук

Дудник І.М. – доктор географічних наук, професор

Любіцева О.А. – доктор географічних наук, професор

Наровлянський О.Д. – кандидат педагогічних наук

Плачинда Т.С. – доктор педагогічних наук, професор

Топольний Ф.П. – доктор біологічних наук, професор

Яворська В.В. – доктор географічних наук, професор

Т33 Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України». Збірник наукових праць / За заг. ред. д.г.н. О.В. Колотухи. Дніпро : Середняк Т. К., 2022. 378 с.

ISBN 978-617-8111-30-4

У матеріалах конференції розглядаються питання взаємодії двох потужних мобільних сфер світової економіки – туризму та авіації, географічні аспекти туризму та рекреації, економічні проблеми розвитку туризму, менеджмент та маркетинг в туризмі, психолого-педагогічні та правові аспекти туризму та рекреації, підготовка фахівців з туризму, теоретичні, методичні та організаційні основи спортивного туризму та активної рекреації, екологічні аспекти туризму та рекреації, наукові засади краєзнавчого туризму.

УДК 338.48(477)(06.552)

ISBN 978-617-8111-30-4

© Льотна академія НАУ, 2022

Аналіз курортних місцевостей (на прикладі Шаяну, Закарпаття)

Охарактеризовано природно-географічні та ресурсні можливості на території дослідження. Виконано аналіз ресурсного потенціалу, сучасного стану і особливостей функціонування курорту Шаян на основі запропонованої системи критеріїв.

Ключові слова: бальнеологічний курорт, "Шаян", система критеріїв для характеристики курортів.

Bozhuk T. Analysis of resort areas (on the example of Shayan, Transcarpathia). *The natural-geographical and resource possibilities are presented within the research area. The analysis of resource potential, current state and features of Shayan resort functioning are discussed on the basis of the offered system of criteria.*

Key words: SPA resorts, "Shayan", system of criteria for characterization of resorts.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Як відомо, Національною туристичною організацією 2022 рік проголошено роком оздоровчого та медичного туризму. Однак, цей рік також відзначається повномасштабним вторгненням російської агресії на Україну. Під час війни заклади розміщення надають прихисток тимчасово переміщеним особам. Однак, це тимчасове явище, і після перемоги неодмінно всі заклади розміщення в курортних місцевостях будуть надавати послуги відповідно до свого функціонального призначення.

У статті хочеться привернути увагу до ресурсних можливостей функціонування курортних місцевостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які опирається автор. Питання розвитку і функціонування курортів та курортних місцевостей у науковій літературі піднімаються і висвітлюються давно. Підготовлено ряд монографій, наприклад, Божук Т.І. [1], Гулич О.І. [2, 3], Рутинський М.Й., Стецюк О.В. [5], навчальних посібників, авторами яких є Фоменко Н.В. «Рекреаційні ресурси та курортологія» [6], різноманітної краєзнавчої інформації, як напр. [7] та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Територія дослідження, на перший погляд, доволі відома і вивчена частина Карпат із своєю історією застосування мінеральних вод для лікування та оздоровлення. Однак, хочеться звернути увагу на сучасний стан ресурсного та інфраструктурного забезпечення, що в свою чергу формує

надання нових курортних рекреаційно-туристичних послуг і, відповідно, може мати вплив на формування нових туристичних маршрутів.

Формування мети дослідження (постановка завдань). Метою проведеного дослідження є аналіз сучасного стану, планувально-функціональної та організаційної структури, подальших можливостей розвитку курортів

Для вирішення поставленої мети виконано такі завдання:

- складено структурно-логічну схему критеріїв характеристики бальнеологічних курортів для цілей порівняльного аналізу.

Об'єктом дослідження є бальнеологічний курорт Шаян, що в Закарпатській області.

Методи та організація дослідження. У процесі проведеного дослідження застосовано методи аналізу та узагальнення, використано матеріали власних спостережень.

Виклад основного матеріалу з аналізом отриманих наукових результатів. Враховуючи сучасні теоретичні положення курортології [1, 4], з метою проведення всебічного аналізу було визначено ряд критеріїв, які знайшли своє місце у структурно-логічній схемі, що пропонується до розгляду (рис. 1).

Обрані критерії оцінювання (чи аналізу) згруповано у шести блоках "Загальна характеристика курорту", "Географічне положення", "Природно-рекреаційний потенціал", "Інфраструктурне забезпечення", "Медичні параметри", "Проблеми і перспективи розвитку курорту", які, на нашу думку, власне і репрезентують весь комплекс необхідних характеристик.

У табл. 1 подаємо коротко особливості освоєння, потенційні можливості, стан сервісного обслуговування рекреантів, існуючі проблеми, ймовірні шляхи їх подолання та бачення майбутнього бальнеологічного курорту "Шаян".

Отже, відповідно до розробленої моделі (Рис. 1) проведено апробацію і виконано аналіз сучасного стану, планувально-функціональної та організаційної структури, подальших можливостей розвитку курортів на прикладі Шаян.

Висновки і перспективи подальших пошуків у цьому напрямку. Безумовно, що охарактеризований курорт є одним із значної кількості, зосереджених у Закарпатській області. У майбутньому доцільно провести порівняльний аналіз бальнеологічних курортів, варто виявити їх спільні та відмінні риси у сфері природо-ресурсного потенціалу, інфраструктурного забезпечення та сервісного обслуговування, територіально-планувальної організації, сучасних проблем і перспектив на майбутнє.

Подальші дослідження є перспективними у напрямку обґрунтування інвестиційних проектів щодо реконструкції та розвитку бальнеологічних курортів.

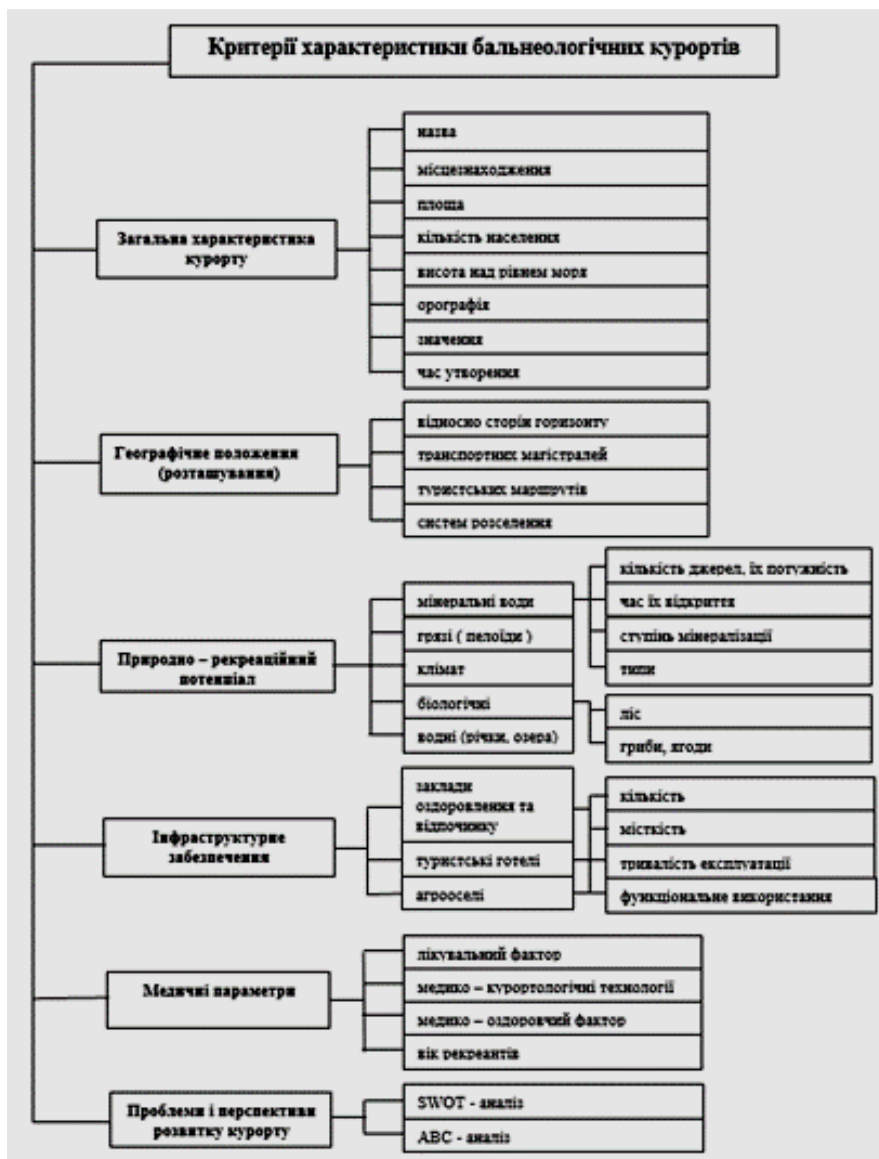

Рис. 1. Структурно-логічна схема вибору критеріїв характеристики бальнеологічних курортів для цілей порівняльного аналізу

Таблиця 1.

Аналіз курорту Шаян

Критерії	Шаян
Місцезнаходження	В Закарпатській області, Хустському районі
Площа	Точні дані площі відсутні
Кількість населення	534
Висота над рівнем моря	203 м над рівнем моря
Орографія (рельєф)	На схилах Виторлаг-Гутинського хребта
Значення курорту	Загальнодержавне
Час утворення курорту	Перші згадки у XIX столітті, як про лікувальні купелі.
Розташування відносно сторін горизонту	На пд.-сх. від міста Хуст
Розташування відносно транспортних магістралей	18 км від м. Хуст
Розташування відносно туристських маршрутів	Конкретних маршрутів немає
Розташування відносно систем розселення (у т.ч. великих міст і агломерацій)	На відстані 124 км від Ужгорода і 84 км від Мукачева
Мінеральні води, кількість джерел	3 джерела
Потужність мінеральних джерел	Немає конкретних даних потужності
Час відкриття мінеральних джерел	1818 р.
Ступінь мінералізації, типи мінеральних вод	“Шаян-242” – вуглекисла, кремниста, малої мінералізації, гідрокарбонатно-натрієва, слабокисла, холодна. Загальна мінералізація – 3,06 г/л “Шаян-4” – вуглекисла, гідрокарбонатна кальцієво-натрієва, кремниста, магнієва, середньої мінералізації, слабокисла, холодна. Загальна мінералізація – 5.2 г/л
Грязі (пелоїди)	Відсутні
Клімат	Вологий помірно-континентальний
Лісові ресурси	Твердолистяні породи, хвойні ліси
Гриби, ягоди	Присутні у великій кількості
Водні ресурси (річка, озеро)	Шаянське озеро, струмок Великий Кюблер
Заклади оздоровлення та відпочинку, їх кількість та місткість	Санаторій «Шаян», відпочинкова база «Червона Рута»
Туристичні готелі, їх кількість	Готелі: «Stupari», «Смерічка», «Марамораш», «Гніздо голубки» Готельні комплекси: «Тюльпан», «Шаян гора»
Агрооселі	Велика кількість
Тривалість експлуатації	Круглорічне
Функціональне використання	Лікування, оздоровлення
Лікувальний фактор	Бальнеологічний
Медико-курортологічні технології	Лікувально-питні, фітотерапевтичні
Медико-оздоровчий профіль	Гастроентерологічні захворювання: езофагіт, гастрит, дуоденіт, коліт (неінфекційний), виразкова хвороба шлунку, 12-палої кишки, холецистит, холангіт, гепатит, панкреатит. Захворювання сечовидільної системи: сечокам'яна хвороба (без явищ ниркової коліки), хронічний

	пієлонефрит, цистит, стан після оперативного втручання на нирках і сечовивідних шляхах. Цукровий діабет I-II типу, легкої, середньої та важкого ступенів в фазі стабільної компенсації, субкомпенсації. Захворювання опорно-рухового апарату: артрит, артроз, остеохондроз. Порушення обміну речовин (подагра). Метаболічний синдром. Синдром хронічної втоми.
Вік рекреантів	Рекреанти різного віку
Проблеми і перспективи розвитку (метод АВС – аналізу)	
Переваги	Підвищення надання рекреаційних послуг, розбудова нових готельних комплексів
Недоліки	Присутність санаторіїв, яким потрібно здійснити реконструкцію та модернізацію
Суперечливі питання	Чи віддаленість від великих урбаністичних центрів є загрозою для перспектив розвитку курорту?

Рис. 2. Красвиди Шаяну
[<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/69/Shayan2.jpg/800px-Shayan2.jpg>]

Рис. 3. Курортна зона

[<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/25/Shajn3.JPG/800px-Shajn3.JPG>]

Список використаних джерел:

1. Божук Т. Рекреаційно-туристичні destinations: теорія, методологія, практика. Львів: Український бестселер, 2014. 468 с.
2. Гулич О. Екологічно збалансований розвиток курортно-оздоровчих територій: питання теорії і практики: Монографія. Львів: ІРД Нану, 2007. 208 с.
3. Гулич О. Рекреаційний потенціал Українських Карпат та сучасний стан його освоєння. Львів, 2004. 56 с.
4. Рутинський М. Класифікація та типології курортів. *Вісник Львівського університету: Серія географічна*. Випуск 34. 2007. С. 236-246.
5. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Туристичний комплекс Карпатського регіону України. Чернівці, 2008. 258 с.
6. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
7. Шаян – Відпочинок в Карпатах... <https://www.karpaty.info/ua/uk/zk/kh/shayan/>